

POSTANOWIENIE

Dnia 17 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Adam Redzik (sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi A. C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie
o sygn. III AUa 1445/20,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 17 stycznia 2023 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Krakowie w sprawie sygn. akt III AUa 1445/20 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 zł;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie
na rzecz Skarżącego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem
zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

I.

Pismem z 23 listopada 2022 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) A. C.
(dalej również: Skarżący), zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika,
wniósł o: stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie

w sprawie z apelacji Skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 26 lutego 2020 r., VII U 3652/19, nastąpiła przewlekłość postępowania; wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie najszybszego zakończenia postępowania; przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 10 000 zł i zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie kosztów tego postępowania.

Uzasadniając powyższe wnioski Skarżący wskazał, że decyzją z 23 lipca 2019 r. została mu wstrzymana z dniem 1 sierpnia 2019 r. wypłata emerytury wojskowej. Od tej decyzji Skarżący w sierpniu 2019 r. złożył odwołanie, które zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Krakowie wyrokiem z 26 lutego 2020 r. W wyniku omyłki 1 kwietnia 2020 r. pełnomocnikowi Skarżącego zostało przesłane błędne uzasadnienie wyroku. Prawidłowe uzasadnienie doręczono pełnomocnikowi Skarżącego dopiero 11 maja 2020 r., wobec czego 25 maja 2020 r. Skarżący złożył apelację. Odpowiedź organu emerytalnego na apelację została doręczona pełnomocnikowi Skarżącego 29 czerwca 2020 r. Od tego czasu w przedmiotowej sprawie nie zostały podjęte przez Sąd Apelacyjny w Krakowie żadne kroki zmierzające do jej prawomocnego zakończenia. Pełnomocnik Skarżącego kilkakrotnie kontaktował się telefonicznie z Biurem Obsługi Interesanta, gdzie uzyskiwał informację, że termin rozprawy nie został jeszcze wyznaczony.

Skarżący zaznaczył, że do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania termin rozprawy nie został wyznaczony, mimo upływu 2 lat i 7 miesięcy. Podkreślił, że przedmiotowa sprawa dotyczy przyznania emerytury, a przez to należy do kategorii spraw pilnych, które powinny być rozpoznawane w pierwszej kolejności.

Uzasadniając wysokość żądanej kwoty pieniężnej w uzasadnieniu skargi zwrócono uwagę na znaczny czas przewlekłości, istotne znaczenie sprawy dla Skarżącego, jego podeszły wiek i stres spowodowany niepewnością co do rozstrzygnięcia.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia, o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. Odnosząc się do zarzutów Skarżącego podniósł w szczególności,

że sprawy rozpoznawane są zgodnie z kolejnością wpływu. W referatach sędziów nadal oczekują na terminy rozpraw sprawy, które wpłynęły w drugiej połowie 2018 r. Terminy wyznaczania rozpraw wynikają z liczby wpływających spraw oraz obsady kadrowej, na którą mają wpływ liczne odejścia w stan spoczynku i nieobsadzanie zwolnionych stanowisk. Obecnie w Wydziale jest 7 wakatów, a na dzień 16 listopada 2022 r. pozostały 5804 sprawy wszystkich kategorii (poza WSCP i WSCU), które podlegają rozdysponowaniu pomiędzy ośmiu sędziów. Zwiększenie liczby wyznaczanych rozpraw nie było i nie jest możliwe, a zmiana tej sytuacji pozostaje poza możliwościami i kompetencjami Prezesa Sądu Apelacyjnego. Dodatkowe opóźnienia spowodował stan epidemii COVID-19. Termin wyznaczenia rozprawy w przedmiotowej sprawie nie jest zatem związany z zaniedbaniami Prezesa Sądu, Przewodniczącego Wydziału lub sędziego referenta, ale wynika z warunków kadrowych, biurowych i proceduralnych.

II.

Wyrokiem z 26 lutego 2020 r., VII U 3652/19, Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił odwołanie A. C. w sprawie przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w K. o prawo do emerytury wojskowej. A. C. zaskarżył ten wyrok apelacją, która wpłynęła do Sądu Okręgowego w Krakowie 17 kwietnia 2020 r. Akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 26 maja 2020 r., a sprawie nadano sygnaturę III AUa 1445/20. Następnego dnia dokonano losowania sędziego referenta. Skarżący 27 maja 2020 r. złożył do Sądu Apelacyjnego w Krakowie pismo stanowiące uzupełnienie apelacji. Również 27 maja 2020 r. Skarżący wniósł ponownie apelację do Sądu Okręgowego w Krakowie, wskazując, że jest to konsekwencją doręczenia prawidłowego uzasadnienia zaskarżonego wyroku, gdyż wcześniej przesłano mu uzasadnienie dotyczące innej sprawy. Apelacja została przedłożona sędziemu referentowi 28 maja 2020 r. i doręczona pełnomocnikowi organu emerytalnego 16 czerwca 2020 r. Pełnomocnik organu emerytalnego 30 czerwca 2020 r. wniósł odpowiedź na apelację, doręczoną pełnomocnikowi Skarżącego w trybie art. 132 § 1 k.p.c. Posiedzenie niejawne w sprawie wyznaczono 9 listopada 2022 r. na 19 grudnia 2022 r.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Według art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75, dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

W myśl art. 2 ust. 2 u.s.p.p. dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość postępowania nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie przyjmuje się, że pod pojęciem tym należy rozumieć wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodjęciu czynności (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20). W odniesieniu do postępowania apelacyjnego wskazuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji, polegającej na niewyznaczeniu

rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 6 września 2019 r., I NSP 74/19; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19; z 19 grudnia 2019 r., I NSP 173/19).

W sprawie, której dotyczy rozpoznawana skarga czynności poprzedzające wyznaczenie rozprawy zostały zakończone 30 czerwca 2020 r., kiedy wpłynęła odpowiedź na apelację pełnomocnika organu emerytalnego. Brak podejmowania dalszych czynności zmierzających do prawomocnego zakończenia spraw trwał zatem niemal przez dwa i pół roku. Nie był przy tym spowodowany działaniami podejmowanymi przez strony postępowania. Prowadzi to do wniosku, że doszło do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy w przedstawionym wyżej znaczeniu.

Odnosząc się do argumentacji Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie należy zauważyć, że według utrwalonego orzecznictwa znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe, jak i inne kłopoty organizacyjne, pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę. Wskazuje się przy tym, że państwo ponosi odpowiedzialność za zapewnienie właściwej organizacji sądownictwa, w tym należytej obsady kadrowej sądów (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 24 maja 2019 r., I NSP 29/19; z 5 czerwca 2019 r., I NSP 39/19; 27 października 2020 r., I NSP 145/20; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 179/20).

W związku z powyższym, na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p., Sąd Najwyższy orzekł, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, doszło do przewlekłości postępowania. Podkreślić jednak należy, że stwierdzona przewlekłość postępowania nie nastąpiła z winy sędziego przydzielonego do sprawy, ale jest efektem niedoborów kadrowych w Sądzie, a tym samym obciążającej Państwo (Skarb Państwa) niewłaściwej organizacji sądownictwa.

Według art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika - od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych

za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

W orzecznictwie przyjmuje się, że suma pieniężna zasądzana w związku ze stwierdzoną przewlekłością ma stanowić swego rodzaju rekompensatę za zwłokę w rozpoznaniu sprawy, a z drugiej strony - pełni także rolę sankcji dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 marca 2018 r., III SPP 14/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 64/18; z 9 grudnia 2020 r., I NSP 149/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20). Wobec przedstawionych ustaleń Sąd Najwyższy uznał za uzasadnione zasądzenie na rzecz Skarżącego od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumy pieniężnej wymienionej w sentencji postanowienia, uznając tym samym roszczenie w części przewyższającej tę kwotę za niezasadne.

Z nadesłanych akt sprawy III AUa 1445/20 Sądu Apelacyjnego w Krakowie wynika, że w chwili wniesienia skargi na przewlekłość postępowania zostało wyznaczone posiedzenie w sprawie. Nie jest zatem konieczne uwzględnienie wniosku Skarżącego o wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie najszybszego zakończenia postępowania.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz

§ 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Skarżącego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.